

# Tibeteren

Et magasin fra HimalPartner

Nr. 1/2017 Årgang 79



**HimalPartner**  
[www.himalpartner.no](http://www.himalpartner.no)

Kontonummer 3000 15 47107  
SMS: NEPAL250 til 2160 (kr. 250)

HimalPartner (tidl. Tibetmisjonen), startet 19. november 1938, bygger på Bibelen og Den evangelisk lutherske bekjennelse. Formål: "Gjennom ord og tjeneste å bringe evangeliet til tibetanere, nepalere og andre folk i Himalaya-regionen." Utsendingene er engasjert i administrasjon, helsearbeid, undervisning, jordbruk, kraftutbygging, samt distrikts- og industriutvikling. "Himal" betyr fjell på nepali og sanskrit-relaterte språk.

**HIMALPARTNER:**

**Postadresse:**  
Postboks 6646,  
St. Olavs Plass, 0129 Oslo  
**Besøksadresse:**  
Linstowgate 3, 0166 Oslo  
**Telefon:** 22 76 90 10  
**E-post:** post@himalpartner.no  
**www.himalpartner.no**  
**Organisasjonsnummer:** 952555103  
**Bankgironummer:** 3000 15 47107

**HimalPartners Styre og Administrasjon:**

**Landsstyrets leder:** Arne Kjell Raustøl  
**Administrasjon:**  
Heidi Westborg Steel, generalsekretær;  
Terje Holmedahl, informasjonsleder;  
Thomas Smørødal, økonomi- og administrasjonsleder (vikar); Silje Gunnlaug Yun Eng, prosjektrådgiver; Ingunn Røse Høybråten, ungdomsarbeider og administrasjonskonsulent og Peter Grubbi, prosjektkoordinator, og Bethel Margareta Hamrin, prosjektkoordinator (vikar).

**Utsendinger**

**Nepal:** Solveig Abelone Midtgarden  
**Kina:** 4 utsendinger

**Tibetaneren:**

**Ansvarlig redaktør:** Terje Holmedahl  
**Opplag:** 2.900  
**Abonnementspris:** Gratis  
**Forsidefoto:** Geir Kippenes  
**Grafisk design og trykk:** Grøset



Redaksjonen avsluttet  
23. januar 2017



**LEDER**

**Terje Holmedahl,**  
Redaktør

**Viktig menighetssamarbeid**

HimalPartner har nå samarbeidsavtale med 61 menigheter i Den norske kirke. Det betyr utrolig mye når det gjelder å skape kontakt og få nye støttespillere og, ikke minst, i form av inntekter. Disse menighetene bidrar hvert år med over 10 % av gaveinntektene til HimalPartner.

På nyåret har vi fått avtale med to nye menigheter på Sunnmøre, Hjørundfjorden og Storfjorden sokn. De vil ha mental helse som prosjektfokus. Det betyr at de vil få informasjon og oppdatering på det som skjer innenfor dette feltet i Nepal og Kina; om United Mission to Nepal sin innsats for å fremme mental helse på landsbygda i Nepal og om Koshish sitt store arbeid for å påvirke myndigheter og opinion med hensyn til mental helse. De vil få høre nytt fra sjelesorgarbeidet knytte til ressursenteret Bethesda og foreldreveiledningsprogrammet ICDP både i Kina og Nepal. Gjenreisingsarbeidet etter jordskjelvkatastrofen omfatter også å gjenreise enkeltmenneskers trygghet og mentale helsesituasjon.

**Kort sagt:** Menighetene i Sæbø på Sunnmøre vil de kommende fire årene få god forståelse for og innsikt i arbeidet HimalPartner gjør innenfor dette satsingsområdet.

Det er sju organisasjoner som er med i SMM-samarbeidet. Inntil nylig har mange gitt menigheter anledning til å velge ganske små prosjekter og detaljerte innsamlingsmål. Men det er stadig flere som gjør som oss; ber om midler til ett satsingsområde, men med anledning til å ha et litt mer spesifikt prosjektfokus. Det betyr at de kan få mer informasjon og oppdatering på ett område innenfor satsingsområdet.

*I tre år har Marita Bjørke Ådland vært Tibetanerens faste husdiktter og levert sin livslyrikk. Vi takker for alle gode bidrag til å gjøre oss litt klokere og mer ettertenksomme!*

**Terje Holmedahl**  
Redaktør

**VI TAKKER OG BER FOR...**

- Vi ber fortsatt for situasjonen i Nepal og for gjenoppbyggingsarbeidet vi bidrar til i Dhading.
- Vi ber for de kristne i Nepal, om beskyttelse og gode fellesskap. Vi ber også om at de må få være til velsignelse i sine lokalsamfunn.
- Vi ber om at det må være rom for kreativitet og at det må ligge til rette så folk kan få gode arbeidsplasser i Nepal.
- Vi ber for arbeidet med å skape arbeidsplasser på den tibetanske høysletta i Kina.
- Vi ber for folk som strever med å få stablet livene sine på beina etter alle krisene, at de må få nytt mot og nytt håp.
- Vi takker og ber for arbeidet som våre partnere gjør innenfor mental helse i Nepal og å skape et varmere samfunn.
- Vi ber for inspirasjonssamlingen i slutten av mars.

*Kjære leser*

**La oss snakke om det**

Det hender folk sier til meg: «Dette med mental helse er så viktig, men det er for vanskelig å håndtere.» Eller: «Vi har ikke kunnskap i vårt samfunn til å håndtere slike saker og behandle mennesker med mentale lidelser.» Og det er ikke bare mannen i gata som uttaler seg slik. Jeg har hørt tilsvarende fra høyt utdannede og erfarne personer i utviklingssektoren, endog talsmenn for funksjonshemmedes rettigheter!

Mitt tilsvaret er da: «Når ble det greit å lukke øynene for det som er vanskelig? Eller å ignorere grunnene til mentale lidelser? Når ble mennesker med mentale lidelser og nedsatt funksjonsevne unntatt fra agendaen for utvikling?» Generelt vet vi at problemer som feies under teppet fordi vi ikke orker å møte dem, bare forsterkes og skaper dypere problemer.

Mental sykdom kan oppstå i et hvert hjem, også ditt og mitt. Våre kjære, ektefeller, venner, slektninger, - hvem som helst kan oppleve det i større eller mindre grad. Det er lite som gjør mer vondt enn å se en du er glad i streve med følelser og reaksjo-



ner. Det blir ikke bedre når du merker at du ikke kan hjelpe.

Vi må våge å snakke om vår mentale helse og akseptere den som en del av det å være menneske. Hvis ikke vil vi aldri bli i stand til å håndtere det som kan komme opp. Vi kan ikke sitte og vente på dagen da vi som samfunn har tilgang til all nødvendig ekspertise for å håndtere mentale helseproblemer. Ingenting tyder på at det blir lettere å være menneske. Våre samfunn og våre levesett blir mer og mer komplekse. Det samme skjer med livene våre.

Derfor er det på høy tid å akseptere at vårt sinn er like viktig å ta på alvor som kroppen for øvrig. Slik vi kan snakke om fysisk sykdom må vi våge å være åpne og snakke sant når vi nærmer oss tema psykisk sykdom. Det må vi gjøre på en modig måte, med anerkjennelse og åpent sinn. Når livet blir vanskelig for en av våre, skal vi være der for dem, støtte dem og gjøre hva vi kan så ikke sykdommen fører til varig funksjonsnedsettelse. La oss verken gjøre det til en prestisjesak eller se det som en svakhet å be om hjelp for sin mentale helse. La oss snakke om disse tingene, – høyt og tydelig!

**Shristee Lamichhane**

*Programme Manager - Mental Health  
United Mission to Nepal*

Ved mental sykdom blir byrdene ekstra tunge når skam og stigma får oss til å forsøke å skjule det istedenfor å snakke sant om livet.



**INNHold**

**NEPAL**

- 4 | Får brukt sin kompetanse i en fremmed kultur
- 6 | Gud åpnet dører for et håpsarbeid
- 10 | I kamp mot menneskehandel
- 12 | Skaper framtidshåp
- 13 | Utviklar lokalsamfunn
- 16 | Vil se håp og muligheter
- 18 | Stor grad av egenfinansiering

**TIBET/KINA**

- 8 | Høy miljøbevissthet blant tibetanere

**Norge**

- 11 | Skap arbeid i Nepal
- 20 | Sommerstevnet 2017

**FORSKJELLIG**

- 2 | Leder
- 3 | Kjære lesar
- 14 | Panorama
- 14 | Styrelederen har ordet
- 19 | Til ettertanke
- 19 | På blokka



## Får brukt sin kompetanse i en fremmed kultur

**Ellen Hagemo fra Asker er pensjonert psykiater. Hun har nettopp kommet tilbake fra Nepal der hun holder kurs for fagpersonell innenfor mental helse. Det var psykiater Signe Dørheim som inviterte henne med første gang i november 2015.**

**E**llen har førti års erfaring som psykiater. Halvparten av tiden i klinisk arbeid, resten som helseadministrasjon innenfor psykisk helse. Hun har spesialisering innenfor gruppeanalyse, noe hun også har undervist i og veiledet på. Siden hun har vokst opp sammen med Sigrun Møgedal hadde hun et forhold til Nepal og HimalPartner da hun møtte Signe Dørheim.



– Som pensjonist hadde jeg lyst til å bruke min kompetanse i en ny setting, forteller Ellen. HimalPartner var den eneste organisasjonen jeg kunne finne som hadde mental helse som et prioritert satsingsområde. Det betyr at organisasjonen har et faglig nettverk i Nepal. Skulle jeg gjøre noe der, måtte det være på de lokales premisser og med en organisasjon i ryggen. Derfor er jeg volontør for HimalPartner. Eldrid

Brekke var med første gang, nå var Solveig Abelson Midtgarden med.

### Stort engasjement

– Da jeg var på vei til Nepal til det første kurset høsten 2015, hadde jeg ingen anelse om hvor mange som ville komme. Vi hadde invitert til et dagskurs og opplevde at mer enn 15 deltakere møtte opp hver dag.

Det var fagpersoner innenfor mental helse, representanter for organisasjoner og institusjoner som HimalPartner har kontakt og fra Tribhuvan Universitetssykehus. Noen kom fra områder utenfor Katmandu. Selv kjente jeg på en ydmykhet siden jeg ikke kjente de lokale forholdene, og en takknemlighet for å kunne gjøre dette.

– Folk var veldig ivrige og engasjementet gjorde at mye av samtalen gikk på nepali og utenfor det jeg kunne følge med på, sier Ellen. Evalueringen viste at folk ville ha et kursopplegg med undervisning på 2 – 3 dager fire ganger i året. Signe tok initiativ til å danne en lokal arrangementskomite. De er veldig ivrige. Det er viktig med lokal forankring av et slikt kurstilbud.

### Kombinasjon av teori og veiledning

Til det første todagers kurset i april 2016 kom det 13 deltakere. Gruppen har god fordeling av kompetanse og alder, noen flere kvinner enn menn. Alle er svært dedikerte og nøye med frammet. De to neste gangene kom de samme 13, men etter deres ønske ble de oppdelt i to grupper; 6 og 7 passer bedre til gruppesamtaler. Det er fortsatt de samme deltakerne. Halvparten er kliniske psykologer, mens resten er høyt utdannede representanter for humanitære organisasjoner. Mellom kursene der Ellen kommer fra Norge må de jobbe i kollektivgrupper. De har fått en enkel studieplan for dette og jobber en del sammen for blant annet å lære seg å fortelle om det de gjør i jobben sin. De er lite vant til det og lite vant til å reflektere over psykologiske fenomener som for oss er en del av dagligtalen. De får også fagartikler å lese og en grunnbok, slik at de må relatere samtalen til relevant teori.

– Denne kombinasjonen av teori og veiledning er hele konseptet, sier Ellen. Flere av dem har gitt uttrykk for at de

ønsket seg et forum for refleksjon, – der de kan få hjelp til å undre seg litt over det de gjør og hvorfor de gjør det.

Ellen kommer flere ganger i samtalen inn på dette at hun her jobber i en kultur hun ikke kjenner.

– Vi har våre forestillinger av gruppedynamikk, mens det å snakke sammen faglig i en kultur der de har så høy respekt for autoriteter, blir ganske annerledes. Det er morsomt å jobbe i en sammenheng der det begrenser seg hva jeg kan forberede og må ta mye som det kommer. Og jeg har så mye erfaring etter alle disse årene at jeg ikke så lett blir «blåst av banen».

### Passer med nepalsk lynne

Hun mener at det å bruke grupper i behandling passer godt med lynnet og arbeidsmåtene i Nepal. En utfordring de møter på er at det er vanskelig å drive terapi fordi det er lite kontinuitet med hensyn til hvem som møter opp som avtalt.

Stadig flere av kursdeltakerne ser fordelene med å bruke gruppe. På et fylkessykehus der de behandler barn, sier de at det er mye mer effektivt å kunne behandle åtte barn på samme tid, i forhold til ett. Det samme opplever flere som driver terapi med voksne. I tillegg kommer effekten av det pasientene kan lære av å høre hverandres historier.

– Konfidensialitet var et tema på en av samlingene, forteller Ellen. Men ofte foregår terapien bak et tynt forheng, så det er ikke så mye å tape... Dessuten blir ikke samtalen i gruppen så intim. Dette er ikke kommet opp igjen.

### Vil fortsette

– Vi har hatt to evalueringsmøter med den lokale gruppen. De er veldig fornøyde, - og de mener det! Nå i januar uttrykte de at de gjerne vil jeg skal fortsette. De sier de fortsatt ikke har fått nok begrep, kunnskap og praksis. Det blir to kursbolker til i 2017 og én i februar 2018.

Når det gjelder veien videre, er det to ting kursdeltakerne har pekt på; å få noe skriftlig på nepali, inkludert referanser til fagartikler og mer veiledning ute i distriktene.

Ellen er takknemlig for muligheten som pensjonist til å få bruke sin kompetanse og kunnskap andre steder enn «hjemme». Og hun er også takknemlig for å ha HimalPartner i ryggen, med kompetanse, nettverk og lokalkompetanse og med tydelig fokus på Mental helse.



## Utviklar lokalsamfunn

**I Nepal fekk Andhikhola-utbygginga så gode verknader for lokalsamfunnet at den vart heidra med Blue Planet-prisen i 2005. Desse røynslene ligg til grunn når HimalPartner engasjerer seg i kraftutbygging igjen, men på ein heilt annan måte enn før.**

TEKST: TORE SKEIE OG TERJE HOLMEDAHL  
FOTO: PETER GRUBYI

**R**esource Centre for Innovation People and Energy (RECIPE) er etablert i samarbeid med Kathmandu University. I HimalPartners portefølje vert dette opplæringsprogrammet kalla «Kraftverk og samfunn». Noko av opplæringa vil skje på universitetsområdet i yrkesopplæringsavdelinga Technical Training Centre, medan mykje vil skje ute i distriktet.

### Trishuli-dalen

Like før nyttår vart det gjort ein avtale om opplæring av 60 personar i Trishuli-dalen nord for Katmandu i ulike yrkesfag. Dette er basisopplæring i ei tre månader og oppdragsgjevar er eit kraftselskap med nepalske og sørkoreanske eigarar. Oppstart er tenkt midt i februar 2017.

Tanken er at opplæringa etter kvart også vil verta eit samarbeid med Butwal Technical Institute som HimalPartner var med å starta på sekstitallet, og som har vore ein arnested for industriutvikling i heile fylket. Sidan starten har mange av dei unge som fekk yrkesutdanning her, starta eigne bedrifter som i dag sysselset tusenvis. Gevinsten ved denne opplæringsstypen som RECIPE representerer, er at lokalsamfunna i kraftkommunane kan tileigna seg kompetanse som er etterspurd av ut-

byggjarane. Dermed kan dei tilføra heilt nødvendig verdiskaping lokalt.

### Drift og vedlikehald

Spesialopplæring av drifts- og vedlikeholdspersonell som i dag jobbar på ulike kraftverk i Nepal, er det stort behov for. Planlegging av slik opplæring er no i ein tidleg-fase. Khimti-kraftverket, det første kraftverket som Statkraft bygde utanfor Noreg, vil spela ei nøkkelrolle som partner for RECIPE i denne opplæringsdelen. Khimti vil bidra med sin kompetanse i Nepal, i all hovudsak med nepalsk personell. Dei tek sikte på å auka produksjonstida for kraftverka gjennom gode vedlikehaldsprosedyrar. Landet har kraftunderskot, og det er mykje å vinna på betre vedlikehald.

Opplæringsprogrammet RECIPE skal etter få år vera økonomisk sjølvberande. Norsk bistand gjennom HimalPartner vil i ein oppstartsfase truleg bestå av ein utsendning, samt noko investeringsmidlar. Kathmandu University sitt Technical Training Centre vil vera viktig i den første fasen av programmet. Etter kvart vil eigarskapet venteleg verta utvida med industrielle og finansielle partnarar.

Dei som jobbar mest med dette programmet er **Saraswati Upadhyaya** og **Bivek Baral** frå *Kathmandu University*.



## Gud åpnet dører for et håpsarbeid

**Det å få et psykisk utviklingshemmet barn i Nepal er forbundet med mange fordommer og stor skam. Derfor har arbeidet som ble startet av Mia og Asbjørn Voreland i 1993 betydd så mye for så mange. Her forteller Mia historien om det banebrytende arbeidet blant funksjonshemmede i Nepal.**

MIA VORELAND OG TERJE HOLMEDAHL, FOTO: MARIANNE ASPENES TEPU

I 1973 fikk vår yngste datter, Marianne, på ti måneder hjernebetennelse. Da hun våknet etter tre uker i bevisstløs tilstand, hadde hun fått en alvorlig hjerneskade, forteller Mia Voreland.

Det ble likevel bestemt at familien Voreland skulle reise tilbake til Nepal i august 1973. De skulle bo i Katmandu, der både Mia og Asbjørn hadde oppgaver ved hovedkvarteret til United Mission to Nepal (UMN).

– Vi bodde i nærheten av UMN's gode sykehus, Shanta Bhawan, hvor Marianne fikk den hjelp hun trengte til fysioterapi og medisiner, minnes Mia.

Da Marianne var 21 år, opplevde familien at det ble vanskelig å ha henne i Nepal, uten noen form for avlastning. De fulgte henne til Norge og Mia ble i Norge noen måneder for

å installere Marianne i vernet bolig i Norge.

– Det ble utrolig vanskelig å forlate Marianne i Norge, sier Mia alvorlig. Uten Guds løfter, inspirasjon, hjelp og ledelse hadde vi ikke klart det!

### Visjonen ble en realitet

Dette var i 1993. Tilbake i Nepal ble visjonen om arbeid for psykisk utviklingshemmede en realitet.

– Sammen med en god komité av nepalske ildsjeler, omsorgspersoner og foreldre kom vi i gang. Tulsa Sharma, som hadde vært assistent for Marianne mens hun var integrert elev ved den Norske Skolen, ble leder for det første dagsenteret. En venn av familien Voreland, som var pastor i Katmandu hadde erfaring med funksjons-

hemmede barn og var til stor inspirasjon og hjelp fra begynnelsen. Men det var vanskelig å finne et sted hvor vi kunne starte det første senteret. Ingen ville leie ut til handicap-arbeid! Men Gud åpnet døren for dette håpsarbeidet hos en omsorgsfull og god hindu-familie i Dhobighat.

### Tulsa hadde et varmt hjerte

Gjennom Mariannes liv i Nepal, hadde Mia og Asbjørn fått kontakt med mange familier med mentalt funksjonshemmede barn. Tulsa, som hadde et varmt hjerte for arbeidet, hadde blitt sendt på flere kurs og gitt praktisk opplæring i et prosjekt startet av Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) i Katmandu.

Den første gruppa besto av tre barn,



men gruppa vokste fort. Det var behov for å åpne et dagsenter til, på den andre siden av byen. Flere av barna måtte følges av mødre for å komme til Dhobighat, og bytte buss underveis.

### «Dere er velkommen!»

– Vi undersøkte muligheten for å starte et nytt senter ved bibelskolen i Jorpati, minnes Mia. Rektor Ramesh Khattri mente at det ville bli for mye bråk. «Kom og besøk oss på dagsenteret, sa vi». Han kom. Tårene rant da han så barna og det imponerende arbeidet som ble gjort. «Dere er velkommen,» sa han!

Det tredje dagsenteret ble åpnet i Lagankhel, i hjemmet til en familie som hadde ei sterkt funksjonshemmet datter. Senere ble også et fjerde senter satt i gang i nærheten av flyplassen.

Gode medarbeidere ble ansatt på alle sentrene. De fikk opplæring og hjelp av Tulsa og mange andre. Etterhvert fikk de erfaring og vokste med oppgavene. Torbjørn Skretting (nå Olimstad) på Den norske skolen var til uvurderlig hjelp og støtte for staben. Hun har vært engasjert siden. En annen Normisjonsutsending som har vært viktig i arbeidet er Alice Holmen.

### «Håpets senter»

Tirtha Thapa var leder av en lokal organisasjon kalt Human Development Community Center (HDCC). HDCC var den første registrerte kristne organisasjonen i Nepal som driver sosialt arbeid. I dag er det tre store sentre i Katmandudalen. Siden år 2000 har HDCC vært ansvarlige for driften av dagsentrene, som nå kalles Asha Bal Bikash Sewa, eller «Håpets Senter».

Tulsa har tilsyn med et dagsenter i lav-



Marianne Voreland (i midten), sammen med Tulsa Sharma (t.v.) og en annen hjelper, var direkte foranledningen til dette viktige arbeidet for funksjonshemmede i Nepal. (Foto: privat)

landet og gir støtte, kurs, ideer og oppmuntring. Flere hundre funksjonshemmede barn og familier har fått hjelp i Rukumområdet gjennom årene, oppe i fjellene mot tibetgrensa, der HDCC driver et sykehus. Arbeidet der bygger på hjemmebesøk, da de funksjonshemmede ikke kan ta seg fram på stier og dårlige veier.

Ved det store senteret i Kathmandu er det det siste året kommet i gang en form for arbeidstrening for de rundt 25 unge som er over 18 år. Det åpner også etter hvert for muligheten til å ta i mot flere nye mindreårige som må diagnostiseres og hjelpes.

### Mange hundre har fått nytt håp

Det er mange hundre familier som har fått hjelp og nytt håp gjennom de 23 årene

dette arbeidet har vært i gang. Helt siden starten har «Friends of Norway» gitt gaver til driften av alle dagsentrene. De senere årene har Storekvina-foreningen vært den største giveren. I 2007 var Sindlandsdamene fra Kvinesdal med til Nepal og fikk være med på åpningen av ABBS-senteret i Bhaisipati.

Normisjon og senere HimalPartner har hatt et formelt samarbeid rundt dette arbeidet med funksjonshemmede barn og unge. Men Mia Voreland understreker at de fire dagsentrene i dag er fullt og helt drevet av en nepalsk, kristen organisasjon. HDCC har visjonen, ansvaret, engasjementet og ledelsen, men de trenger finansiell støtte utenfra enda en stund.



## Høy miljøbevissthet blant tibetanere

– Miljøbevissthet er DNAet til den tibetanske befolkningen, sier Tashi Tsering. I Vesten var det først etter andre verdenskrig at folk fikk øynene opp for miljøvern, mens for oss tibetanere har det vært en del av kulturen i århundrer.

TEKST: RANDAL FRIVOLD OG TERJE HOLMEDAHL  
FOTO: ROBERT PELANT OG JIM LINDQUIST

Tashi Tsering er grunnlegger og leder for Jinpa-prosjektet, en grasrotbevegelse etablert i Yushu på den tibetanske høysletta i 1996. Etter flere års hardt arbeid fikk Jinpa registrering som en humanitær organisasjon i 2005.

Tashi Tsering vokste opp i en fattig familie i ett av de fattigste områdene av Yushu-prefekturet på den tibetanske høysletta. Han hadde ikke tilgang til verken skolegang eller helsefasiliteter i barne- og ungdomsårene. Nå vier han livet sitt til å arbeide for at andre skal få de mulighetene han ikke hadde.

Jinpa arbeider for



å fremme helse og god hygiene gjennom opplysning og å bidra til bedre lokalt styre i nomadesamfunnet, Målet er at det skal være mulig å drive med bærekraftig samfunnsutvikling blant nomadene.

### Samspill med naturen

Nomadebefolkningen lever i tett samspill med naturen.

– Jeg tror folk i Vesten er mest opptatt av å ta vare på miljøet og naturen ut fra behovet for å overleve. Verden blir så forurenset at det truer vår eksistens. I hundrevis av år har vi tibetanere vært opptatt av å leve i harmoni med naturen. Vi vet at verden ikke tilhører oss. Det er noe hele skaperverket forvalter i fellesskap. Folk fra omverdenen burde komme hit til den tibetanske høysletta og lære.

– På den annen side er vi håpløst uvi-

tende om renslighet, søppelhåndtering, osv. Vi trenger å lære fra forskning og vitenskapen, mens de i Vest må slutte å tenke bare på penger og dra nytte av vår innsikt om sammenhengene i naturen.

### Bærekraftig turisme

Tashi Tsering er på kurs som Kunpen Vocational Training Centre (KVTC) arrangerer for folk som vil starte eller drive med bærekraftig turisme.

– Jeg mener samarbeid og nettverksbygging er viktig, ikke minst når det gjelder økoturisme, sier Tashi Tsering. Vi skal bygge opp gjestehus og gårdsturisme og har fått hjelp fra KVTC for å lære hvordan vi skal ta imot og betjene kinesiske og utenlandske turister. Vi er også opptatt av å lære de lokale å arbeide på en måte så naturen og lokalsamfunnet ikke blir

skadelidende, samt å sørge for at pengene kommer tilbake til lokalsamfunnet. Hvis vi ikke lykkes med det, vil virksomheten drive folk bort. Jeg vil at tibetanerne skal stå på egne bein. Det er de som bor her og det er de som skal drive og tjene på at turistene kommer.

### Ting tar tid

Tsering sier den største utfordringen i dette arbeidet er å lære folk at det å etablere næringsvirksomhet tar tid. Folk er litt naive og drømmer om raske penger. Vi må lære dem om verden utenfor og de mekanismer som gjelder der. Vi snakker om en forretnings-syklus, planleggingsprosesser, osv. Kinesisk politikk og forretningskikk setter klare grenser for hva man kan gjøre. Det setter noen rammer for hvor kjapt en kan få ting «opp og gå».

Dessuten er det viktig for oss at de fleste tiltakene kan tjene flere enn bare den som har ideen.

### Snakker ikke kinesisk

Han mener en viktig grunn til at det er så mye fattigdom blant tibetanerne i Yushu-området, er at de har ikke sluppet til i forretningslivet her og det lokale markedet. Et stort problem er at rundt 70 % av tibetanerne ikke kan snakke kinesisk. Da kan de heller ikke lese skilt eller merkelappene på det de kjøper. Vi må hjelpe dem å utvikle sine muligheter. Og det er her KVTC kommer inn.

Jinpa har etter hvert fått en del erfaring innenfor helsearbeid og utdanning, men turisme, - der starter vi fra null, smiler Tsering, som er glad han har kommet i kontakt med KVTC.

### – Hva er planene for 2017?

– Vi har våre drømmer, men vi vil jo gjerne realisere drømmene våre. Jeg tror kontinuitet og god ledelse er nøkkelverdier, - og tålmodighet!

De har som mål å få satt opp 30 gjestehus eller «homestays» og å lære opp 30 sjåfører og guider.

– Skal vi lykkes, må vi finne folk som er lærevillige, utholdende og tålmodige, sier Tsering. Det å etablere en forretningsvirksomhet, tar tid. Folk må forstå hele konseptet med å drive forretning, inkludert det offentlige byråkratiet. Hvis vi kan skape en selvbevissthet, få folk til å arbeide sammen og å gjøre økoturisme til noe som preger en hel bygd, vil vi lykkes. Kanskje drømmen blir virkelig om 10, 15 eller 20 år?

# I kamp mot menneskehandel

«Hvor er de nå?» Når det har gått en stund siden våre utsendinger kom hjem, pleier vi noen ganger å lete dem opp igjen. Eldrid Brekke kom hjem fra Nepal sommeren 2016 etter endt tjeneste for HimalPartner.

TEKST: RAGNHILD SKEIE



**E**ldrid Brekke kom til Nepal i januar 1971 sammen med foreldrene sine, bare 6 mnd. gammel. Bare avbrutt av noen korte Norgesopphold, bodde hun der fram til 1982.

– Min barndom i Nepal er nok en viktig grunn til at jeg dro dit igjen som voksen i 2005, sier Eldrid.

Jeg opplevde et kall til å jobbe mot menneskehandel fra jeg var 18 år, og hadde lyst å komme tilbake for å jobbe med dette.

– **Hva gikk oppgavene dine ut på?**

I starten jobbet jeg to år som spesialpedagog på Kathmandu International Study Center (KISC), en internasjonal barneskole. Gjennom å bo og jobbe i Nepal fikk jeg også frisket opp, og lært mer om nepali kultur og språk.

I 2007 startet jeg et samarbeid med Bimala Shresta Pokharel, grunnleggeren av Higher Ground (HG). HG ble startet for å hjelpe kvinner som har vært utsatt for menneskehandel eller har hatt andre vonde opplevelser i livet. Blant annet hjalp jeg til med å få utarbeidet en grafisk profil for HG og støttet Bimala i arbeidet med jentene. Fokuset var å gi jentene opplæring og skaffe dem arbeid, men dette var ikke nok. Bimala spurte om jeg med støtte fra HimalPartner kunne starte et samtalerapi-tilbud til jentene. Da dette startet i 2011, var Nikish Thapa en av de første som ble tilsatt ved senteret og senere Rupa Chetri. De var begge svært godt egnet til dette arbeidet og fikk mulighet til å øke kompetansen sin ved

å ta mer utdanning. Det var stort behov for samtalerapi og etter hvert kunne senteret tilby dette til dem som hadde behov for det og ønsket det.

Terapi er noe annet enn sjelesorg og veiledning, men om noen ønsket dette, kunne vi hjelpe med det også. Det blir spennende å følge Rupa og Nikish og se hva de får til videre.

– **Hva inspirerte deg mest som utsending?**

Det er vanskelig å peke på en ting. Hjerter mitt er i Nepal og blant folket der. De mange enkeltmenneskene jeg møtte, har gitt dype vennskap.

Selv om det var i liten skala, har jeg både gjennom Higher Ground og gjennom Mukti, fått være med å kjempe mot salg av kvinner. Det er i felleskap vi kan bekjempe ondskap. Mukti er et internasjonalt nettverk mot menneskehandel. Jeg var leder for dette nettverket i mange år, og det ga meg masse. Jeg lærte så mye fra en mangfoldig gruppe av mennesker.

Nepal har også nydelig natur. Jeg ble aldri lei av så se på snøfjellene.

– **Hvilke utfordringer og frustrasjoner kjente du mest på?**

Jeg ble frustrert over korrupsjonen og all urettferdigheten. I Katmandu, der jeg bodde, er det mye fattigdom og arbeidsledighet. Å se hvordan mange kjemper bare for å overleve, er ikke krevende.

I forbindelse med jordskjelvet opplevde jeg hvor sårbare vi blir når naturkatastrofer rammer. Men det er alltid de som er mest utsatte og fattige fra før, som lider mest. Verden er urettferdig!

– **Hva gjør du nå?**

Jeg startet på master i Diakoni i Oslo høsten 2016. Jeg var nok ikke helt forberedt på hvor utfordrende et studium på masternivå er, men stortrives i en hektisk studieverdag med spennende fag og flotte medstudenter.

For å få råd til å studere, jobber jeg ved siden av. Jeg har fått en veldig relevant deltidsjobb i Kirkens Bymisjons botilbud for kvinner som har kommet seg ut av

menneskehandel.

– **Hva med engasjementet du har for Nepal og for HimalPartner?**

Jeg vil alltid ha engasjement for Nepal, selv om det sikkert vil ha ulike uttrykksformer gjennom livet. Nå skal jeg ha studiepraksis i Nepal til høsten, i oktober. Jeg vil opprettholde kontakten med mine gamle kollegaer, - og med Mukti..

Mitt engasjement for HimalPartner er nå i hovedsak at jeg er ansattes representant i styret. Jeg skal også være stevnegeneral for sommermøtet 2017. Så har jeg sammen med Heidi Steel og Marianne Bergsaker startet en forening. Utover dette har jeg ikke tid til så mye mer nå.

– **Har du en melding til «misjonsfolket»?**

Takk for all støtte jeg har fått gjennom HimalPartner!



- Navn: Eldrid Brekke f. 1970
- Bodd i Nepal:
- 1971 – 1982 som barn,
- 2005 – 2016 jobb for HimalPartner



## Skap arbeid i Nepal

«ALL VERDAS gåver og bruksting» er ein nettbutikk og ein fysisk butikk på Nesflaten i Suldal kommune. Her er varer du ikkje finn i andre butikkar. Butikkeigar Wenche Haugen Havrevoll har eigen import direkte frå Nepal og fleire andre land.

TEKST: TERJE HOLMEDAHL - ALLE FOTOS: WENCHE HAUGEN HAVREVOLL

**W**enche har vore i Nepal mange gongar no, og ho har opparbeidd ein sterk relasjon til landet og folket der. Butikken er på garden der Wenche bur og er open sju dagar i veka. Det starta med nepalvarer, men no sel ho og varer frå mange andre land, til og med frå nabolandet Sverige.



– Ved å ha eit breitt vareutval, får eg òg ein større marknad for dei varene eg aller helst vil selja, seier den engasjerte butikkeigaren.

– **Kva hjelp er den beste?**

– Nepal er eit fattig land og dei siste par åra har vi sett kor sårbart dette samfunnet er når katastrofene råkar. Kan vi ikkje heller gje pengane direkte til dei fattige?

– Det nepalarane treng er trygge arbeidsplassar! Det er mange i Nepal som har noko

å selja, og eksport fører til utvikling for den einskilde, av bedrifter og samfunnet, seier Wenche. Vi som skal kjøpa for å selja i ein utanlandsk marknad, stiller krav, - krav til kvalitet, design, nøyaktigheit og punktleg levering. Folk treng arbeid, og når det vert stilt krav til dei, fører det dei framover og gjev utvikling. Det er samfunnsutvikling i dette. Når katastrofen råkar, må vi trå til med naudhjelp, men i kvardagen er det ikkje milde gåver folk treng.

Vårt samfunn er bygd på jobbskaping og marknadsøkonomi. Det gjev mat på bordet, utdanning og helsetenester. Det er akkurat det same som skal til for å utvikla det nepalske samfunnet.

– **Vil gjera ein skilnad**

– Det er mange som er engasjerte i arbeidet med å hjelpe Nepal og dei fattige som bur der, men det overraskar meg at ikkje fleire tenkjer over kor viktig det er å kjøpa produkt frå Nepal og slik bidra til å skapa

arbeidsplassar. All verdas har annonse i Tibetaneren nettopp fordi lesarane her er opptekne av å gjera ein skilnad i eit land som Nepal. Eg høyrde den norske ambassadøren i Katmandu snakka på eit møte i haust: Den beste forma for bistand er handel, sa også han.

– Då vi var i Nepal i haust, besøkte vi ein organisasjon for kvinner med nedsett funksjonsevne. Dei bur og arbeidar i lag. I tillegg driv dei opplæring av kvinner som så reiser tilbake til landsbyane sine med ein forretningsidé og med moglegheit til å gjennomføra han. Eg kjøpte m.a. 200 bordskånarar frå dei, og vil gjerne bestilla fleire varer. Men det kan eg berre om eg har nok kundar. Eg ser det med eigne augo, mine innkjøp er med på å gje arbeid til mange som elles ville hatt eit mykje vanskelegare liv.

– **Kva kan så Tibetaneren sine lesarar bidra med?**

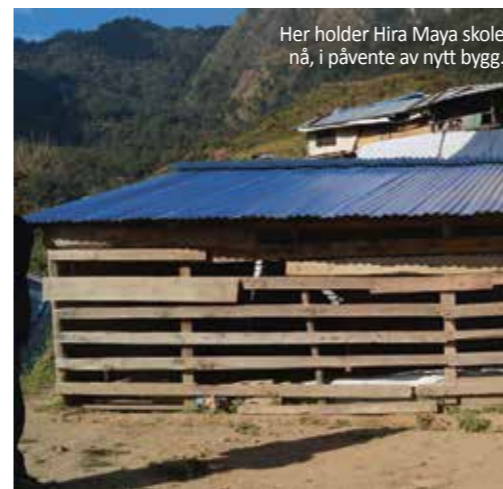
– Forutan å sjå innom nettbutikken, der ein også kan skriva seg på nyheitsbrev, eller å koma i butikken, om det er mogleg, så treng eg hjelp til marknadsføring. Kommenter, lik og del på Facebook. Det er til stor hjelp, og det er berre nokre tastetrykk som skal til, seier ein oppglødd butikkeigar. Det handlar som alltid om mange bekkar små, dei blir til ei stor å!

- Nettadressen [www.allverdass.no](http://www.allverdass.no)
- Facebook-adressen: <https://www.facebook.com/allverdass/>
- Instagram: [allverdass](https://www.instagram.com/allverdass)





Ram Badhur Tamang



Her holder Hira Maya skole nå, i påvente av nytt bygg.



Hira Maya Tamang



Min Badhur Tamang (t.v.) med sønnen og Ram Badhur foran landsbykirken



## Skaper framtidshåp

**I forrige nummer av Tibetaneren delte Geir Kippenes fra sin vandring i fjellene i Dhading-distriktet, opp mot tibetgrensen. Han skulle skaffe seg et bilde av behov og framdrift for gjenreisningsarbeidet. Vi fortsetter der vi slapp sist, rundt spisebordet hos Min Badhur Tamang med en åpen Bibel.**

TEKST OG FOTO: GEIR KIPPENES

**M**in Badhur Tamang er ikke bare pastor. Han er og lærer, som sin kone Hira Maya. På skolen hennes er de 64 elever og tre lærere i en midlertidig skolebygning. Det er mest et skur, men vi hører ingen som klager. Dagen etter ser vi på kirken. Bambus og bølgeblikk. En tromme henger i taket til lovsangen. Siden landsbyen er flyttet må det kjøpes ny tomt til skolen. Dette er ikke med i budsjettet til Prakash Timalina, prosjektleder i United Mission to Nepal (UMN). Klarer landsbyen å samle inn 200 000 Rupii til skoletomt? Omsatt i høner og geiter, hvor mye kan det bli pr. husstand? Den unge prosjektlederen får ett og annet å tenke på.

### Opplæring av snekkere

Det er totalt åtte skoler som UMN skal gjenoppbygge i Lapa; HimalPartner har forpliktet seg på fire. Forholdene er omtrent de samme alle steder. Som erstatning for sammenraste skolebygg er det satt opp blikkskur med lav takhøyde. Siden jordskjelvet har UMN gjennom sine programmer utdannet 513 byggmestere. De har fått opplæring i å bygge jordskjelvsikkert. Vi så faktisk et par hus som var gjenoppbygd slik. Det er en forutsetning for at folk skal få utbetalt tilskudd fra myndighetene til å bygge opp igjen husene sine. Noen av snekkerne jobber med å sette opp modellhus i hver kommune for opplæring, - og toaletter. De skal gå i gang med å bygge skoler når pengene er samlet inn.

### Tre timers gange til jobben

Vi skal videre til neste landsby. Det er her Min Badhur jobber, ca. 3 timers gange hjemmefra. Ram Badhur peker på en ny vei de har laget. Den sparer folk for 2,5 timers gange når de skal til åkrene sine. «Og nesten øverst i neste fjellside har jeg funnet en rubingruve», sier Ram Badhur, og viser fram en liten rubin han har i lommeboka. Kanskje det kan bli økonomi for folk å utvinne rubiner? Og i samme skrånning som gruve, lenger nedi dalen, mener han det er svært gode forhold for epledyrking. Det kan bli en fin eksportvare.

### Han er grenseløs...

Ram Badhur er nok litt sliten etter gårdsdagen. På toppen av fjellpasset tar vi en god

pause og spiser to hardkokte egg hver, som vi har fått av Hira Maya. Ram Badhur er ferdig med sin stille stund. Han peker på en åsrygg der han har planer om å kjøpe en tomt. Der skal han dyrke kardemomme. «2 - 4 tusen Rupii pr. kg i markedet!» sier han. Han drømmer også om å lære folk i landsbyen å dyrke kaffe og te. «I løpet av 2017 skal vi ha installert et kraftverk som forsyner fem landsbyer med strøm.» Prakash smiler til meg. «Jeg prøver å si til Ram Badhur at han må fokusere på en plan om gangen, men han er helt grenseløs.» Den smilende lille mannen med det enorme hjertet og det kvikke blikket er klar for å gå igjen. I neste landsby hilser han velkommen. Det strømmes på med invitasjoner til te, mat og overnatting. Det er ikke tvil om at Ram Badhur har varmet mange hjerter og skapt framtidshåp for mange gjennom sin utrettelige vandring fra hus til hus. Samtalen går om temaer som gir mer mat på bordet og på torget for salg. Samtalene går ofte på tamang. Da forstår Prakash og jeg like lite. Nok blir oversatt til at vi forstår at her jobbes det systematisk og holistisk. Gud være lovet for lovsangen og takksigelsene som stiger opp fra disse blikkskurene.

## Gir fattigdom mentale helseproblemer?

**I 2016 drepte en mor fra den kinesiske landsbygda de fire barna sine og deretter seg selv. Det ble raskt pekt på at familien levde i ekstrem fattigdom. Den umulige situasjonen puffet henne over kanten, ble det sagt. Kan fattigdom virkelig forårsake mental sykdom?**

ILLUSTRASJONSFOTO: PÅL BRENNE.

**D**et er først de siste 25 årene det har vært forsket på sammenhengen mellom fattigdom og mental sykdom. Funnene antyder at det i det minste finnes en sammenheng. Mennesker som lever i fattigdom, får økt risiko for mentale lidelser og opplever mindre grad av lykke. Dette ser ut til å gjelde over hele verden.

– Funnene utfordrer den seiglivede myten om «den fattige, men lykkelige afrikaneren som sitter under palmen sin», sier Johannes Haushofer, økonom og nevrobiolog. Han studerer sammenheng mellom fattigdom og mental helse ved Princeton Universitet.

Det er for øvrig ikke helt enkelt å svare på hva som er årsak og virkning i sammenhengen fattigdom og mental sykdom.

– Mental sykdom har aldri bare én år-

sak sier psykolog Crick Lund ved universitetet i Cape Town. Fattigdom kan være én faktor blant flere; genetikk, negative livserfaringer, rusmisbruk, osv. Men så langt viser de fleste undersøkelser at fattigdom kan føre til mental sykdom, særlig depresjon.

– Likevel er det fortsatt uenighet om i hvilken grad fattigdoms-bekjempelse faktisk fører til bedre mental helse, sier Lund. Det har ikke vært streng nok evaluering enda.

Det mangler også data på om mental helse-tiltak vil ha noen effekt på fattigdomsnivået eller hvorfor noen står sterke selv i ekstremt utfordrende situasjoner.

Les hele artikkelen på [www.himalpartner.no](http://www.himalpartner.no) (Fra Radionettsiden NPR - til norsk ved Ragnhild Skeie.)



Styreleder har ordet:

## FORSONING

**V**i står framfor et nytt år med nye oppgaver. Guds store prosjekt i verden er å forsonne verden med seg selv. Det gjør han gjennom å sende Jesus for å skape fred og bryte ned hindringer for forsoning. Jeg tror ikke jeg tidligere har opplevd tidspunkt i livet der både verden og vi som enkelt-individer har ropt på forsoning sterkere enn nå.

Denne forsoningen inneholder flere aspekter. Først og fremst angår dette storkonflikten mellom Gud og mennesker. Den skyldes at vi mennesker mener oss sterke nok til å takle både livet og den enorme globale forskjellen vi selv har skapt. Et nylig medieoppslag kunne stadfeste at de 8 rikeste i verden eier like mye som halvparten av verdens fattigste. Det verste av alt er at dette bildet forverrer seg gradvis. Hvor er det blitt av vårt forvalteransvar?

På det personlige plan sliter de fleste av oss med erfaringer og opplevelser som har skjedd tidligere i livet. Det kan være valg vi har tatt som har fått store konsekvenser for andre, eller hendelser som legger beslag på krefter og hindrer oss i å oppleve sann glede. Vi trenger å forsonne oss med forhold i livet som hindrer livskvaliteten og som det faktisk finnes måter å håndtere.

I HimalPartner er vi gitt et arbeidsoppdrag å gå inn i en slik forsonende tjeneste. Den omfatter både en muntlig utveksling av det vi selv kjenner til og en aktiv handling av diakoni der den kjærligheten vi har opplevd, får vise seg i praktisk omsorg. HimalPartner har store muligheter i en slik forsonende tjeneste gjennom en samhandling og bevisstgjøring mellom oss i Norge og alle de engasjerte partnerne i Nepal og Kina gjennom fornyet engasjement i 2017.

**Og ved ham ville Gud forsonne alt med seg selv, det som er på jorden, og det som er i himmelen, da han skapte fred ved hans blod på korset.** Kol. 1.20

Arne Kjell Raustøl  
Styreleder i HimalPartner



# PANORAMA



Foto: Silje Yun Eng

## «FREMTID OG HÅP» MEST POPULÆRT

Verdens mest populære bibelvers i 2016 var Rom 8,28: «Vi vet at alle ting tjener til det gode for dem som elsker Gud, dem han har kalt etter sin frie vilje.» Det ble delt mer enn noe annet vers av YouVersion sine brukere, verdens mest populære bibel-app.

Det er dagsavisen Dagen som skriver dette, med Christianity Today som kilde. I Norge er det Jer. 29.11 som topper listen; «For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp.» Dette var også tema for HimalPartners stevne i 2016. Dette var mest sitert i land som Saudi-Arabia, Zambia, Brasil, Kuwait, Kenya, Sør-Afrika, Storbritannia, Columbia, Filippinene, Canada, Argentina, Nigeria og Guatemala.

Rom. 8,28 var mest populært i USA, Mexico, Australia og Ghana. I Kina var det oppfordringen fra Fil.4,6-7 som toppede lista: «Vær ikke bekymret for noe!...» Sakarja 14,9 lyder: «Da skal Herren være konge over hele jorden. Den dagen skal Herren være én og hans navn ett.» Det er det mest siterte bibelverset i så forskjellige land som Afghanistan, Israel, Frankrike, Finland, Sverige, Belgia og Kypros.

Bildet er fra HimalPartners sommerstevne 2017.

## TRADISJONELT HÅNDVERK GIR GODE PRODUKTER

**Tibet/Kina:** Før jul fikk HimalPartner inn et parti luer og skjerf av yakull. De var svært populære. Her forklarer prosjektleder Tsultrim Dargye litt om yakulla. Det er fortsatt mulig å bestille produktene fra HimalPartner.

90% av verdens yak er på den tibetanske høysletta. Yak er en storfetype som egner seg veldig godt på høysletta, da de ikke beiter ned graset, men bare biter av selve stråene og lar roten stå.

Den fineste ullen kommer fra to år gamle dyr. Den er mykere enn kashmir og mye varmere, siden yak normalt lever på mellom 3.000 og 6.000 meter over havet. Yaken har både ull og hår. Den myke varme ulla vokser ut før vinteren kommer og så felles den igjen i mai våren etter. En voksen yak gir bare en halv kilo i året. Når den er renset og klar for spinning, er det bare 1/3 igjen.

Inntil nå har mye av yakullen vært kjøpt opp og solgt videre som kashmir-ull av utpekulerte foretningsfolk, som har lurt tibetanerne. HimalPartners samarbeidspartner Kunpen Vocational Training Center (KVTC) har skapt en ny bevissthet rundt kvaliteten og verdien på ulla og hjulpet til å finne fram tradisjonelle metoder for å lage ettertraktede produkter. De har opprettet firmaet CYAK, som både driver med opplæring, produksjon og markedsføring. Det gjør at nomadene kan bli boende og fortsette sin yakdrift, som er bra for miljøet på høysletta.



Foto: Jim Lindquist

## FRYKT FOR Å MISLYKKE

**Frykt for å mislykkes hemmer næringslivsutviklingen i Nepal, skriver The Himalayan Times. Bildet er fra Kathmandu University og «inkubasjonsprogrammet» for unge gründerspirer.**



Foto: Thomas Smørðal

Hver dag flyr et stort antall unge nepalere til utlandet for å finne seg arbeid. Samtidig ser vi at de som har prøvd seg på næringsvirksomhet i landet en stund opplever mange hindringer for vekst og utvikling.

Mangesh Lal Shrestha leder en interesseorganisasjon for unge entreprenører i Nepal. Han sier i et intervju med The Himalayan Times at når det har vært en økning i antall unge uten arbeid, så har det ført til at flere forsøker å etablere sin egen bedrift. En ny

generasjon kommer opp med kreative og innovative forretningsideer. Det er avgjørende for å utvikle næringssegmentet og den generelle økonomiske veksten i Nepal.

– På den annen side er denne veksten ikke tilstrekkelig i forhold til å skape arbeidsplasser og vekst. Jeg vil tro at mindre enn to prosent av de som går ut av et college i dag er villig til å satse for seg selv. En viktig grunn er frykten for å mislykkes, samt mangel på tilgang til startkapital, sier Shrestha.

Han peker også på manglende tilrettelegging fra myndighetenes side.

– I stedet for å hjelpe dem å komme seg inn på markedene i Nepal og i utlandet, er myndighetene bare opptatt av å regulere jobbskaperne. De burde legge et godt grunnlag for dem som vil satse og infrastruktur som gjør det enkelt for dem, samt å oppmuntre til privat investering og satsing i mange forskjellige sektorer.

Les hele artikkelen på [www.himalpartner.no](http://www.himalpartner.no)



## Vil se håp og muligheter

I løpet av våren håper vi at Ellen og Calle Wahlström skal være på plass i Nepal som HimalPartners utsendinger. De er bosatt i Gøteborg. Ellen (34), født Bjørnerem, er vokst opp på Valderøya og utdannet ergoterapeut. Calle (35) med oppvekst i Sverige, Thailand og Nepal er geofysiker og geolog.

– Vi drar til Nepal for å jobbe side om side med nasjonale kolleger for å skape noe som skal være holdbart i Nepal, sa Ellen og Calle Wahlström i et intervju med Tibetaneren i fjor høst.

De var begge på besøk i Nepal sist høst. Ellen var med og så på programmene innenfor mental helse, sammen med fagpersoner fra Norge og flere. Calle, som antakelig skal arbeide med næringslivs-prosjektene til HimalPartner, var med Tore Skeie og Leif Egil Lorum og fikk et innblikk i samarbeidet med Kathmandu University.

– Da jeg var i Nepal i november møtte jeg mye motløshet over alle de unge som reiser utenlands for å tjene penger, sier Calle. Det virker som om mange ikke ser noe annet alternativ enn å forlate hjemlandet for å få en bedre fremtid. Jeg håper det skal bli mulig for den unge generasjonen i Nepal å se håp og mulighet til å bygge seg en fremtid i Nepal.

Ellen er opptatt av en konferanse om mental helse i Nepal som skal være denne våren. Flere av våre samarbeidspartnere er med å organisere og planlegge dette.

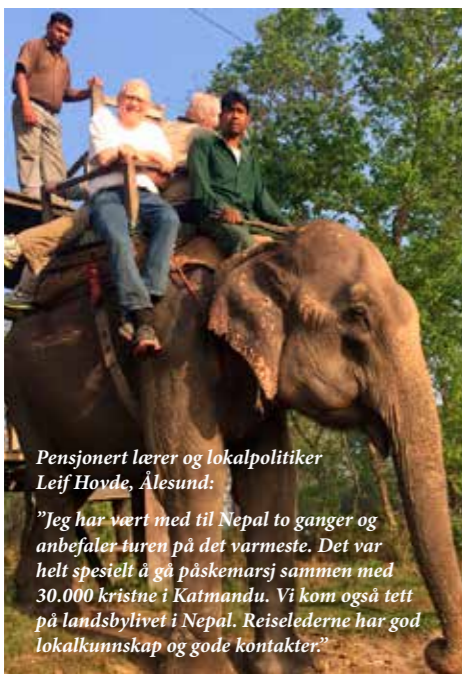
– Jeg ønsker virkelig at de skal kjenne forventninger og inspirasjon for denne viktige konferansen og at samarbeidet om denne konferansen også skal øke deres følelse av fellesskap og støtte fra hverandre, sier Ellen, som antakelig vil bli tilknyttet United Mission to Nepal sitt mental helsearbeid i landet.

Det er ventet at en endelig avklaring med sikte på utreise skal skje i løpet av de nærmeste ukene.



## Bli med på misjonseventyr i Himalaya!

ANNONSE



Pensjonert lærer og lokalpolitiker  
Leif Høyde, Ålesund:

"Jeg har vært med til Nepal to ganger og anbefaler turen på det varmeste. Det var helt spesielt å gå påskemarsj sammen med 30.000 kristne i Katmandu. Vi kom også tett på landsbylivet i Nepal. Reiselederne har god lokalkunnskap og gode kontakter."

**Fantastisk natur, majestetiske fjell, sammen med en særegen byggestil, religion og kultur gjør Nepal til et interessant reisemål.**

Landet ligger ikke i grus etter jordskjelvene. Det er et trygt land å besøke, et land som virkelig trenger turister og som gjør alt de kan for at besøkende skal trives. Som turist med Himalaya Reisklubb kommer du tett på folkelivet og opplever en gjestfrihet som du aldri vil glemme.

Påskan 2017, 7.- 18. april, inviterer **Bjørn Ødegaard** deg med på tur. Bjørn har bodd i landet, kan språket og inviterer deg med til å se landet og HimalPartners arbeid.



18. okt. - 1. nov. inviterer Jostein Holm til å oppleve Nepal og Bhutan.

Påmelding og mer info:

[www.himalayareiseklubb.no](http://www.himalayareiseklubb.no)  
Jostein Holm, tlf. 93 04 76 97



I samarbeid med:



### Bruktbua Gi & Få i kjellaren i Suldal bedehus

Opningstider:  
onsdagar frå kl. 11.00 til 15.00  
og kl. 17.00 til 19.00  
fredagar frå kl. 15.00 til 20.00

Kom innom til ein handel eller ein dros!  
Vi har kaffi og nysteikte vaflar.

Alle inntekter går til HimalPartner sitt  
prosjekt i Nepal:  
Håpets hus - dagsenter for funksjonshemma barn.



Vi tek imot bruks- og  
kunstgjenstandar,  
møbler, leikar  
og mykje anna.

Kontakt: Kari Ronold,  
Salomonskleivo 6,  
4237 Suldalsosen  
Tlf. - 412 44 043  
E-post: karikariellise@gmail.com

**knif Trygghet**  
SIKRER VERDIER.  
SKAPER VERDIER.



## Kjøp brukt!

Normisjon har gjenbruksbutikker både på internett og flere steder i landet.

Finns oss på [gallerinormisjon.no](http://gallerinormisjon.no) eller ta turen innom en av våre butikker: Oslo sentrum, Sørumsand, Gjøvik, Sandnes, Akedal, Askøy, Iveland og Drammen.

Her kan du finne klær, møbler, kjøkkenting, kunst, bøker og barne- og sportsutstyr og mye, mye mer til en rimelig penge!



Ditt kjøp kan gjøre en forskjell for Normisjon!

[www.gallerinormisjon.no](http://www.gallerinormisjon.no)

## ALL VERDAS gaver og bruksting



Full av unike gaver og bruksting

4244 Nesflaten. Følg skilta! Open 7 d/v. Mobil: 40092745

Nettbutikk: [www.allverdass.no](http://www.allverdass.no)

Takk til alle som vil kommentera, lika og dela her:

[facebook.com/allverdass](https://facebook.com/allverdass)

Instagram: @allverdass



Illustrasjonsfoto: HimalPartner

## Stor grad av egenfinansiering

**Digni og NORMES medlemsstatistikk som lanseres denne uken viser at kirker og misjonsorganisasjoner ikke lar statsstøtte bli en sovepute.**

MIRJAM HAGEN, DIGNI OG TERJE HOLMEDAHL

**N**orad-direktør Jon Lomøy sa til Bistandsaktuelt i begynnelsen av januar at sivilsamfunnsorganisasjonene er «for avhengige av norsk statlig støtte og at de bør skaffe seg flere økonomiske bein å stå på». Digni og NORMES medlemsstatistikk som lanseres denne uken, viser at det motsatte er tilfelle for deres medlemsorganisasjoner.

– Medlemsorganisasjonene våre har veldig høy grad av egenfinansiering, og samler inn 55 prosent av midlene som brukes på diakonalt arbeid i utlandet, forteller daglig leder i Norsk Råd for Misjon og Evangelisering (NORME), Anne Lise Søvde Valle.

### 60 prosent diakoni

Mens paraplyorganisasjonen NORME jobber med misjon og menighetsbygging, har Digni (tidligere Bistandsnemnda) bistand og diakoni som sitt arbeidsfelt. 17 av de totale 45 organisasjonene i Digni og NORME er medlem begge steder. Digni forvalter rundt 168 millioner kroner fra Norad årlig. For disse midlene er det et krav om 10 prosent egenfinansiering og at det brukes på diakoni og ikke menighetsbygginge arbeid.

Selv om staten støtter den diakonale delen av misjonsarbeidet, er ikke det blitt en sovepute for misjonsorganisasjonene. I 2015 brukte medlemsorganisasjonene 626 millioner kroner i utlandet. Av disse gikk 40 prosent til menighetsbyggende arbeid, mens 60 prosent gikk til bistand/diakoni. 458 millioner av disse var samlet inn av organisasjonene selv, mens 168 millioner var offentlig støtte. Det betyr at organisasjonene samlet inn 204 millioner kroner selv til diakoni og bistandsarbeid.

– Dette viser at nestekjærlighet og budskapet om å hjelpe de mest sårbare til å få mer verdige liv blir tatt på alvor og satt ut i praksis i kristent arbeid, sier generalsekretær i Digni, Jørn Lemvik. Vi opplever et stort engasjement for dette, både blant Digni og NORMES medlemsorganisasjoner.

### Bekreftes av HimalPartners tall

Det er tallene for 2015 som er offentliggjort nå. Jordskjelvkatastrofen i Nepal gjorde at HimalPartners tall i statistikken for 2015 er unormalt høye.

– Plutselig er vi blant de 20 organisasjonene og kirkesamfunnene som har størst

gaveinntekter, sier innsamlingsleder Terje Holmedahl. Og når det gjelder forbruk i utlandet økte det fra 4,7 millioner til nesten det tredoble, 12,3 millioner.

– Gaveinntektene til HimalPartner økte med 72 % fra 2014 til 2015, mens offentlig støtte gikk opp med bare 48 %. Det betyr at, i den grad vi kan forholde oss til tallene i et så uvanlig år, bekrefter det at vi ikke lener oss på statsstøtten, men har lyktes med å skape økt engasjement blant folk til å gi mer.



Medlemsstatistikk DIGNI og NORME 2015



Illustrasjonsfoto fra samlingen i 2016: Peter Grubbyl.

## TIL ETTERTANKE

### Er våre verdier truet?

**D**en første helgen i januar fikk Gerhard Heiberg hedersprisen under årets idrettsgalla. Som en hyllest sendte NRK en dokumentar om hans rolle under OL på Lillehammer i 1994 og videre engasjement i IOC.

Gerhard Heiberg har fått mye kritikk i norsk offentlighet for diverse uttalelser. Blant annet mot det norske skilandslagets bruk av søgebånd under OL i Sotchi i 2014. Og for å forsvare mye av kritikken mot IOC sin pengebruk og avgjørelser.

Men hans hovedbudskap, slik jeg tolket det han sa, handlet om å snu på sitt eget perspektiv. Løfte blikket ut over seg selv. Verden er mer enn Norge. Det er ikke alle land, folk og ledere som har samme verdibakgrunn som Norge, – selv om vi skal være stolte av våre verdier.

Jeg har jobbet ved et asylmottak en periode. Debatten rundt norsk asylpolitikk har gått varm det siste året. Våre verdier er truet, sies det høyt, men kanskje mindre tydelig.

Hvilke verdier er det Gerhard Heiberg snakker om når vi må løfte blikket ut av vår egen hage? Hvilke verdier er det

som trues ved at det kommer asylsøkere til Norge? Hva er det vi ikke vil ha inn i kulturen vår her på berget? La oss forsøke å se det med en nepaler sine øyne – hvilke verdier vil han ikke ha inn i landet sitt?

Gerhard Heiberg så gjennom sin karriere med et selvransakende blikk. Han kommenterte enkelthendelser og sa – den situasjonen taklet jeg dårlig. Andre hendelser omtalte han med stolthet i blikket.

Kjerneverdien i vår kristne tro er nåden. Nåde fra Gud. Nåde mot seg selv. Nåde mot andre. I den rekkefølgen. Mulighet til å få tilgivelse. Starte på nytt. Tilgi andre.

Hva om nåden er kjernen, grunnverdien og uttrykket i samfunnet vårt? Da kan man spørre seg – er den truet? Og hva gjør vi i så fall med det?

Hva er egentlig en samfunnsverdi?

*Kristian Kyllingstad  
Sokneprest i Barbu (Agder)  
Varamedlem til HimalPartners  
Landsstyre og representant i SMM-rådet  
(Agder og Telemark BD)*

## PÅ BLOKKA

**Inspirasjonssamling 31. mars – 2. april**  
Velkommen til inspirasjons- og strategisamling på Fosshheim leirsted helgen 31. mars til 2. april.

Vi vil starte prosessen med å forberede en ny strategi fra 2018, et år da HimalPartner fyller 80 år. Sett av tidspunktet! Detaljert program finner du på [www.himalpartner.no](http://www.himalpartner.no).



Illustrasjonsfoto fra samlingen i 2016: Peter Grubbyl.

**Folkemøte, Reformasjonsjubileet i Bergen, 7. mars**

Sted: Litteraturhuset i Bergen  
Tid: 7. mars kl. 19 – 21.

«*Reformasjonen – en vellykket eksportvare?*»

For 500 år siden opponerte Martin Luther mot det bestående presteskapet i Tyskland. Bibelen skulle være tilgjengelig for alle. Reformasjonen og denne protestantiske arven preget også Hans Nielsen Hauge i Norge 250 år senere. Hans kall var å styrke menigmann gjennom åndelig, sosial og økonomisk myndiggjøring. Denne likhetstenkingen har formet norsk velferdssamfunn.

Robert Woodberry har revolusjonerende funn om hvordan misjon internasjonalt har hatt tilsvarende effekt og preget samfunn i verden.

### Bidragstyttere bl.a.:

- Robert Woodberry, Institute for Studies of Religion, Baylor University, Waco, USA
- Heidi Westborg Steel, generalsekretær HimalPartner
- Magne Supphellen, professor i merkevarebygging NHH og NLA Høgskolen/Hauge School of Management
- Oddvar Johan Jensen, professor i kirke- og teologihistorie, NLA Høgskolen

Det arrangeres også en konferanse på Universitetet i Bergen samme dag kl. 10 – 16. Se: [www.reformasjonsbyen.no](http://www.reformasjonsbyen.no)



ETTERSENDES IKKE VED VARIG ADRESSEENDRING, MEN SENDES TILBAKE TIL SENDEREN MED OPPLYSNING OM DEN NYE ADRESSEN



## ELSKET FØRST – FREDRIKSTAD 2017

Sommerstevnet 2017 blir på Haugetun Folkehøgskole i Fredrikstad, 20.- 23. juli 2017. Tema er «Elsket først». Bibeltimholder blir Mark Galpin, tidligere generalsekretær i United Mission to Nepal. Barbro og Andreas med familier har alle-sammen møtene. Det vil merkes at vi er på Hans Nielsen Hauges hjemmebane og at det er reformasjonsjubileum. HimalPartnerpreget vil være godt gjenkjennelig.

Både Programkomiteen og lokalkomiteen er godt i gang med arbeidet. Sett av tidspunktet.



### Fast givertjeneste

Takk til alle som var med på kampanjen «Gjenreis Nepal!». Vi trenger flere som vil stå med folk i Nepal etter jordskjelvkatastrofen. Fast givertjeneste er en god måte å bidra regelmessig til dette viktige arbeidet. Se baksiden på giroen stiftet inn i bladet.